

Joe "Tricky Sam" Nanton – några sammanfattande punkter från föredraget den 9 maj 2016

Joe "Tricky Sam" Nanton föddes 1904 i New York och avled 1946 på ett hotellrum i San Francisco. Under 20 av sina 42 år, från 1926 till sin död, var han trombonist i Duke Ellingtons orkester och kom alltså att tillbringa nästan halva sitt liv där.

Hans speciella stil byggde på att han använde trombon med sordin och framför sordinen en "plunger" En "plunger" eller wawasordin är egentligen en gummihätta som från början var en del av de vaskrensare som rörmokare använder. Genom att röra wawasordinen framför trombonens klockstycke med dess sordin och därtill nynna och använda strupljud kunde Nanton få fram en mängd säregna effekter. Rex Stewart, mångårig kollega med Nanton i Ellingtons orkester, skrev att de ljud Nanton kunde fram få fram var allt från ett nyfött barns kvidande, en ugglas hesa hoande, en retard tigers blodisande rytande till en duvas sällsamma kutter.

Tekniken med wawasordin har använts av många inom jazzen men få har tagit den så långt som Nanton, Den blev också en definierande del av Ellingtons klangvärld tillsammans med den besläktade spelteknik som användes av trumpetare som Bubber Miley och Cootie Williams. Nanton berättade själv i en intervju 1945 att han hörde trumpetaren Johnny Dunn använda en wawasordin 1921 och då bestämde sig att skaffa en sådan till sin trombon. Detta var alltså flera år innan han började hos Ellington.

Nanton beskrev sina mödor med att bemästra tekniken och hur han egentligen var tvungen att bryta mot alla principer för trombonspel. Tonbildningen ställer helt andra krav än vid vanligt trombonspel. När man har gjort det här några år är det också det enda man duger till berättade han.

Som improvisatör var egentligen Nanton inte märklig. Hans solon var enkla och låg oftast nära melodin. Men hans säregna klangfärger och bluesaktiga övergångar mellan tonerna skapar ändå solon som hör till de stora inom jazzen. Duke Ellington beskrev hans ton som mycket vemodig och sonen Mercer Ellington har berättat att Duke älskade att skriva "små ljuva låtar som Tricky sen kom och tufsade till"

Nantons solostil kunde hos en och annan ge intryck av något slags primitiv naturbegåvning. ur det svarta folkdjupet. Den danske jazzkritikern Harald Grut skrev t ex i en artikel (Orkesterjournalen juli/augusti 1961) att Nantons spel var uttryck för "en ärlig och primitiv jazzmusikers själ".

Nanton var emellertid enligt bl a Rex Stewart en bildad och beläst person som hade föga till övers för folk utan högre perspektiv än de senaste sportresultaten. Stewart stöttes först av en viss bildningshögfärd hos Tricky Sam men imponerades sedan av dennes vidsträckta kunskaper och hundratala böcker inom områden som filosofi, litteratur, historia och astronomi.

Nanton var också en hängiven anhängare av den svarte aktivisten Marcus Garvey och det vid en tid (1930-talet) när politisk medvetenhet enligt Stewart inte förekom hos musiker.

Mer om Joe "Tricky Sam" finns att läsa i DESS bulletin nr 4 för 1913.

Thomas Erikson
t.erikson@tele2.se (t.erikson@tele2.se)